

dysartrie

- neurogeně podmíněná narušená komunikační schopnost
- manifestuje se jako porucha neuromuskulární exekuce řeči
- narušení subsystémů
- komplexní forma NKS

vymezení

1. neurologický původ
2. porucha neuromuskulární exekuce
3. komplexní porucha

anartrie

- nejzávažnější poruchy řečových modalit
- praktická ztráta verbální komunikace s okolím
- neschopnost artikulované mluvy
- případně ve spojení s neschopností tvořit hlas – afonií

- možné spojení s dysfagií

Dělení dysartrie

- vývojová
- získaná

- Etiologie vývojové a získané dysartrie

etiologie

- bezprostřední příčiny
- kortikální, subkortikální a bulbární poškození inervace
- prenatální, perinatální a postnatální faktory

Klasifikace dysartrie

- dělení podle lokalizace poškození
- vývojová
- získaná

vývojová dysartrie

- nejčastěji spojená s MO
- dynamický vývojový proces
- nekonstantní i trvalé poruchy vývoje řečových schopností
- zrání CNS
- celkový aktuální tělesný stav
- stav motorických řečových funkcí
- motorika aktivní části mluvidel
- jazyk, měkké patro, retní závěr

získaná dysartrie

- spontánní úprava
- přetrvávání obtíží
- včasný počátek terapie je podmínkou úspěchu
- cílem terapie je maximalizace komunikačních schopností

Hlavové nervy ve vztahu k ovládní orofaciální oblasti a řeči

- *V. nervus trigeminus – trojklanný*
- *VII. nervus facialis – lícní, obličejový*
- *IX. nervus glossopharyngeus – jazykohltanový*
- *X. nervus vagus – bloudivý*
- *XII. nervus hypoglossus – podjazykový*

Klasifikace dysartrie

- dělení podle lokalizace poškození
- vývojová
- získaná

kortikální, korová dysartie

- vzniká poškozením motorických korových oblastí mozku
- artikulace je nejasná, setřelá
- řeč má spastický charakter
- Iterace
- řeč je doprovázená přídatnými mlaskavými zvuky
- snížená kvalita prozodických faktorů
- tato forma se vyskytuje zřídka

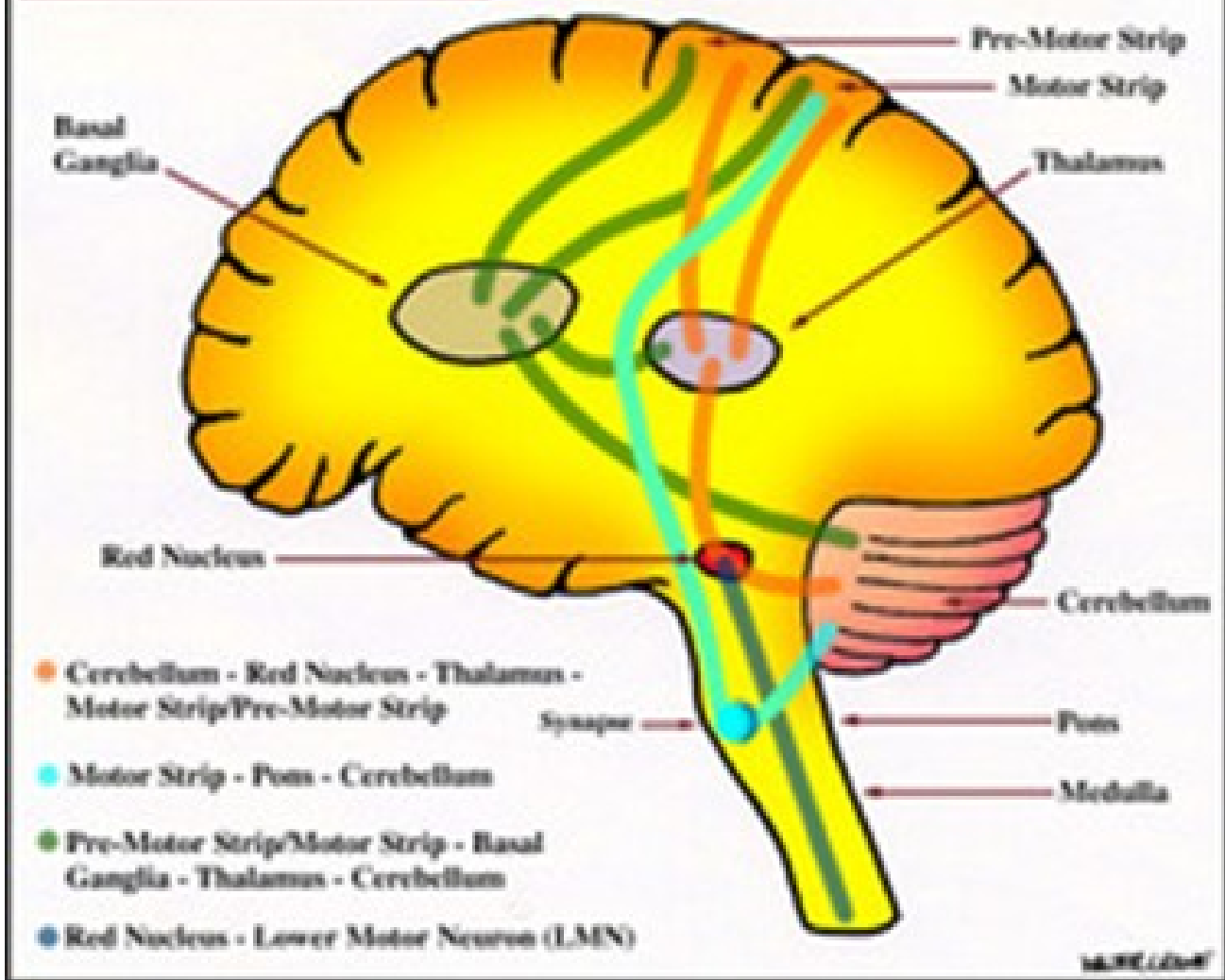
pyramidová dysartrie – spastický typ

- porušena pyramidová dráha od buněk v mozkové kůře k jádrům mozkových nervů v bulbu
- porucha centrálního – horního motorického neuronu
- spastická obrna svalstva mluvidel
- tonus orofaciálního svalstva je zvýšený, řeč je tvrdá
- výskyt zvýšené nosovosti – špatná vf fcevýdechový proud je slabý
- hlas mění svoji intenzitu
- mimika narušena
- „spastický pláč a smích“

extrapyramidová dysartrie

- porucha mimokorového systému
- porucha podkorových ganglií motorické dráhy
- svalový tonus dýchacího, hlasového a řečového systému
- hypertonická a hypotonická forma

EXTRAPYRAMIDAL TRACT

a) hypertonická forma

- pomalá, ztuhlá řeč
- poruchy hrudního dýchání
- některé hlásky jsou vyráženy
- narušena fce hlasivek
- zvýšená nosovost
- změny tempa a melodie řeči
- Parkinsonova choroba

b) hypotonická forma

- narušené dýchání – některé hlásky vyrážené, některé zní slabě
- narušena je prozodie, mění se i poloha hlasu

bulbární dysartrie

- následek poškození motorických nervů v bulbu
- porucha typu chabé obrny
- nedostatečné svalové napětí
- hlas je dysfonický, někdy dochází k afonii
- objevuje se otevřená huhňavost
- „hot potato speech

cerebelární – mozečková dysartrie

- poškození mozečku a jeho drah
- narušena koordinace svalů hrtanu a artikulačních orgánů
- dochází k problémům s regulací síly, rychlosti, načasováním a řízením volných pohybů
- porucha dýchání
- často se vyskytuje otevřená huhňavost

kombinovaná – smíšená

- vyskytuje se velmi často
- záleží na tom, jaký motorický systém je narušen

shrnutí narušení

- **hybnost, motorika mluvních orgánů**
- **člámkování – artikulace**
- **respirace**
- **fonace**
- **prozodické faktory řeči**
- **salivace**
- **polykání - dysfagie**

Diagnostika

- neurolog, foniatr, oftalmolog, psycholog, logoped – princip komplexnosti
- logoped vychází ze závěrů lékařských vyšetření
- neurologické vyšetření
- foniatrické a oftalmologické vyšetření

komplexní logopedické vyšetření dysartrie

- motorická fce artikulačních orgánů
- výslovnost jednotlivých hlásek
- fonematická diferenciacce
- respirace
- rezonance
- fonace
- prozodické faktory

další oblasti

- příjem potravy a polykání
- velofaryngeální mechanismus
- laryngeální mechanismus
- grafomotorika, motorika
- souhyby těla a mluvidel

principy terapie - dospělí

- včasná péče
- stanovit dlouhodobý reedukační plán
- zlepšit srozumitelnost řeči – praktická řečová komunikace
- obtíže jsou patrné v celém motorickém systému
- koordinace práce se somatickou rehabilitací
- navození uvolněné stabilní polohy a relaxace

principy cvičení

- modifikace cvičení – dechová, fonační, rezonanční, artikulační
- variace v prozódii řeči a jejím využití
- rytmizační a intonační postupy
- využití neverbální komunikace a komunikačních pomůcek
- skupinové formy terapie

Principy terapie u dětí s dysartrií

Zásady rozvíjení hybnosti a řeči

- **zásada vývojovosti**
- **Zásada reflexnosti**
- **Zásada rytmizace**
- **Zásada kolektivnosti**
- **Zásada přiměřenosti a individuálního přístupu**

Terapeutické postupy

- Vojtova metodika reflexní lokomoce
- Bobath koncept
- Neuromotorická terapie prof. Castillo Moralese
- Myofunkční terapie dle Anity Kittel

Dysfagie

- porucha polykání pevné nebo tekuté potravy
- interdisciplinární přístup

Příklady pojmů spojených s dysfagií

- aspirace
- drooling
- reflux

Etiologie

- specifika dysfagie u dospělých
- neurologická onemocnění
- pooperační stavy
- postižení kraniální nervů a svalů
- CMP, úrazy hlavy, léze
- Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, scleroza multiplex, svalové dystrofie
- nádorová onemocnění – rozsah chirurgické resekce a rekonstrukce

terapeutické strategie - shrnutí

- aktivní postupy
- procvičování orofaciálního svalstva
- pasivní postupy
- Bobath koncept
- orofaciálně-regulační postup podle Castillo-Moralese
- tepelná, taktilní a chuťová stimulace
- polykací manévry